

ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

The Success of Thai Women Empowerment Funds: a case study of

Khanuwaralaksaburi District, Kamphaeng Phet

วรารวุฒิ องค์กร¹ และ ชาญชัย จิวจินดา²

Warawoot Ongkan and Chanchai Jewjinda

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดระยอง

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดระยอง

E-mail: warawoot213@gmail.com

บทคัดย่อ

งานศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร (2) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรครวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม แนวคิดการมีส่วนร่วม และแนวคิดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่ออธิบายถึงผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

โดยผลการศึกษาพบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาณุวรลักษบุรี ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ เพราะได้พัฒนาศักยภาพสตรี ซึ่งมีการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ ย่อมทำให้สตรีได้พัฒนาศักยภาพของตนเองไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของสตรี จึงถือได้ว่าการดำเนินงานของกองทุนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง 4 ประการ ทั้งนี้ ในด้านการดำเนินงานของกองทุน มีปัญหาและอุปสรรคที่มาจากด้านโครงสร้าง กฎ ระเบียบ ขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งมีข้อจำกัดมาก มีความล่าช้า และการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็เป็นอุปสรรคหนึ่งของกองทุน ดังนั้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการลดขั้นตอนการดำเนินการ ควรมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้มากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของสตรี รวมถึงควรประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับกองทุนอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการอนุมัติการใช้เงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อย่างโปร่งใส เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ

คำสำคัญ: ผลสำเร็จ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Abstract

“The Success of Thai Women Empowerment fund, located in Khanuwaralaksaburi District, Kamphaeng Phet” purpose to study is (1) To study the operations of the Thai Women Empowerment fund (2) To study the achievements of the Thai Women Empowerment fund (3) To study the problems and obstacles in the operation of the Thai Women Empowerment fund in Khanuwaralaksaburi District, Kamphaeng Phet. Researchers used In-depth interviews and participatory observation.

The results of this study of Thai Women Empowerment fund in Khanuwaralaksaburi District has successful operated, especially on women's self-reliance potential. The process of fund achieved objectives. The operation of fund was problem and obstacle from structure, role, regulations and process but it was restrictions and delays. So the researcher suggested for should reduce process, increased of decentralization

decision, understanding of roles, responsibilities, continue of public relations about fund and report of result approval of fund by transparent for the most benefit of operation.

Keywords: The Success, Thai Woman Empowerment funds

บทนำ

นับแต่อดีตความแตกต่างระหว่างบุรุษและสตรีทางกายภาพที่ถูกกำหนดโดยระบบชีววิทยา หรือเพศสรีระ (Sex) หรือ สรีรวิทยาตามธรรมชาติ ได้นำไปสู่ความเชื่อที่ว่าบุรุษและสตรีมีความแตกต่างกันในด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิเช่น ด้านสติปัญญา ด้าน การตัดสินใจ ด้านความสามารถ ด้านอารมณ์ ด้านความถนัด ฯลฯ ซึ่งมักถูกมองว่า เป็นความแตกต่างที่มีมาตามธรรมชาติ เป็น ความแตกต่างที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และความเชื่อดังกล่าวยังได้นำไปสู่การกำหนดบทบาทของบุรุษ และบทบาทของสตรีที่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้นคือ ความเชื่อดังกล่าวได้นำไปสู่การกำหนดสถานะของสตรีที่ด้อยกว่าบุรุษ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545) ตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่ว่าสตรีมีคุณสมบัติหรือ ความสามารถทางเพศในการดูแลผู้อื่น ทำให้สตรีกลายเป็นผู้ รับภาระหลักในการดูแลลูกและคนในครอบครัว ความเชื่อที่ว่าสตรีเป็นเพศที่ไม่มีเหตุผล ชอบใช้อารมณ์ ส่งผลให้สังคมไม่ยอมรับ สตรีในฐานะผู้นำเพราะมีคุณสมบัติทางเพศที่ไม่เหมาะสม และความเชื่อที่ว่าสตรีไม่มีความสามารถคิดทางคณิตศาสตร์ ไม่มี ความสามารถคิดเป็นวิทยาศาสตร์ ทำให้สตรีไม่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีและมี เกียรติในสังคมหรือสตรีจะเป็นได้เพียงกรรมกรไร้ฝีมือในโรงงาน ไม่สามารถเป็นช่างเครื่องยนต์ได้เพราะสตรีถูกมองว่าไม่มี ความสามารถทางช่าง เป็นต้น ดังที่ อริสโตเติล (สุคนธ์พิทย พิทักษ์พัฒนสกุล, 2552) นักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า โดย ธรรมชาติบุรุษอยู่เหนือกว่าและอยู่ในฐานะผู้ปกครอง ส่วนสตรีนั้นด้อยกว่าอยู่ในฐานะผู้ถูกปกครอง และสตรีก็คือบุรุษที่เสื่อม สมรรถภาพนั่นเอง รวมถึงเสนอความแตกต่างของบุรุษและสตรีไว้ว่าสตรีมีความนุ่มนวลในการจัดการเรื่องต่าง ๆ มากกว่าบุรุษ

การเปลี่ยนแปลงของบทบาทสตรีตามสังคมสมัยใหม่ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม ระบบการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมของ สมาชิกสังคมกลุ่มต่าง ๆ ด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้กระตุ้นให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าบุรุษหรือสตรีได้มีการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ค่านิยม และบทบาท ฯลฯ มีการให้ความสำคัญและการยอมรับต่อสตรีมากขึ้น สตรีในปัจจุบันจึงมีบทบาทมากขึ้นจากอดีต มีบทบาทอย่างแพร่หลายต่อการขับเคลื่อนสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน สตรีได้รับโอกาสและการยอมรับ จากสังคมต่อการออกจากพื้นที่ส่วนที่เป็นเรื่องส่วนตัว (Private) เข้าสู่พื้นที่ส่วนที่เป็นสาธารณะ (Public) จะเห็นได้จากสัดส่วนของ สตรีที่เข้าไปทำงานในภาคการเมือง ภาคการบริหารราชการแผ่นดิน ภาคธุรกิจ และภาคแรงงาน มีสัดส่วนที่มากขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นคือ สตรีได้มีความสำคัญ ความก้าวหน้า และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสัดส่วนที่มากขึ้น อาทิเช่น การเข้าสู่การเป็น ผู้บริหารองค์กรสูงสุดในทุกระดับมากขึ้น สัดส่วนของสตรีในระบบการเลือกตั้งต่างๆ มากขึ้น และที่สำคัญคือ การปรากฏของสตรี ในการเป็นผู้นำสูงสุดทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรีเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลก

นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 28 ของประเทศไทย เป็นนายกรัฐมนตรีสตรีคนแรกของ ประเทศไทย และเป็นนายกรัฐมนตรีสตรีคนที่ 52 ของโลก ได้ให้ความสำคัญถึงเรื่องบทบาทของสตรี โดยได้มีนโยบายการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” มีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นในเรื่องของการ “สร้างสรรค์พลังสตรีให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ” กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นั้นเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ตั้งขึ้นโดยอาศัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยกำหนดเป็นวาระ เร่งด่วนในการดำเนินการในปี พุทธศักราช 2555

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ภายใต้สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2557 ให้โอนย้ายกองทุนพัฒนาบทบาท สตรี มาอยู่กรมการพัฒนาชุมชน และนายกรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อ วันที่ 17 ธันวาคม 2557 ให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการขอ จัดตั้งกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พร้อมเสนอขอจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ขึ้นในกรมการพัฒนา

ชุมชน โดยกรมฯ ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 100 ล้านบาท (หนึ่งร้อยล้านบาทถ้วน) และต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 ให้ควรวางกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เข้ากับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ซึ่งทำให้การบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 และข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ว่าด้วยการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2559

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีก็เป็นหนึ่งในนโยบายของรัฐหรือโครงการของรัฐบาลที่มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่สตรี กล่าวคือเป็นกองทุนที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อดูแล พัฒนา และแก้ไขปัญหาให้กับสตรีด้วยการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั่วประเทศทั้งหมด 77 กองทุนเพื่อสตรีทั่วประเทศไทยให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบอาชีพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นกองทุนเฉพาะที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสตรีไทยทั่วประเทศโดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือสตรีไทยที่ประสบปัญหาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกทารุณกรรมและสตรีที่ถูกกีดกันในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สตรีที่ประสบปัญหาเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมผู้ชาย เนื่องจากที่ผ่านมาสตรีมีความสามารถแต่ขาดโอกาสหรือช่องทางให้สตรีได้แสดงศักยภาพ ดังนั้นการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจึงเปรียบเสมือนการสร้างโอกาสให้สตรีได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาใช้พัฒนาอาชีพหรือต่อยอดอาชีพและพัฒนาศักยภาพต่อไปโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดังนี้ (สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, 2560)

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรสตรีทั้งนี้สตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีต้องรวมตัวกัน 5 คนขึ้นไปเขียนโครงการเพื่อขอยืมเงินโดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ สมาชิกต้องระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินไว้ในโครงการอย่างชัดเจนว่าต้องการกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพหรือนำเงินไปลงทุนต่อยอดอาชีพเดิมหรือประกอบอาชีพใหม่ เป็นต้น

2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลและดูแลแก้ไขปัญหาสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีนำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือการสร้างสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ ในสังคม

3. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาบทบาทสตรี เช่น การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี

4. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอขานูวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนี้เป็นนโยบายที่มีความน่าสนใจในการดำเนินการเพราะเป็นการพัฒนาสตรีในทุกมิติ และมีการจัดสรรจำนวนเงินเพื่อใช้ในการดำเนินนโยบายเป็นจำนวนมาก ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอขานูวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ว่าสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหรือไม่ และศึกษาถึงการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค รวมถึงศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีการดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัย (Methodology) ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field study) จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และนำเสนอในรูปการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีกระบวนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

จากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผู้ศึกษาได้กำหนด ขอบเขตการวิจัยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และทำการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องภายในอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารไม่ว่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ข้อมูลด้านผลงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ข้อมูลวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการดำเนินการตามแนวทางของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยจะเก็บข้อมูลจากการเข้าสัมภาษณ์โดยตรงจากสตรี หรือกลุ่มสตรี ที่เกี่ยวข้องในอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร สำหรับเกณฑ์ในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พิจารณาจากสตรีหรือกลุ่มสตรีที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ สตรีที่เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ และสตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา ในอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ.2562 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มประชากรตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 คณะอนุกรรมการและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 สตรีที่เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 4 สตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 5 สตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กร จำนวน 5 คน

ซึ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทสตรี และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีโดยตรง ในฐานะของผู้ส่งเสริม และผู้มีอำนาจจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาบทบาทสตรีผ่านการประกอบอาชีพ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียกับการส่งเสริมการพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งรวมจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 20 คน

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง การบันทึกภาพผู้วิจัย และการจดบันทึก

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยขั้นนี้ ผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ 1) ทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสาร และ 2) ทำการศึกษาจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ ข้อมูล 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชิ้นงาน ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการตั้งคำถามการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะตอบโจทย์วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในงานวิจัยที่ว่า การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาลวาลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชรเป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ตลอดจนการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีอุปสรรค ปัญหาอะไรบ้าง มีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร

ขั้นตอนที่สอง เมื่อได้ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์แล้ว จึงนำมาจัดกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มด้วยกันคือ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 2) กลุ่มคณะกรรมการและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ 3) กลุ่มสตรีที่เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4) กลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา 5) กลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กร จากนั้นทำการเข้าพื้นที่ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้ระยะเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ 2 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562

ขั้นตอนสุดท้าย หลังจากได้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหาเทียบเคียงกับแนวคิดทฤษฎี ควบคู่กับบริบทและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมและจากเอกสารต่างๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาดังตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีก็เป็นหนึ่งในนโยบายของรัฐหรือโครงการของรัฐบาลที่มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่สตรี กล่าวคือเป็นกองทุนที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อดูแล พัฒนา และแก้ไขปัญหาให้กับสตรีด้วยการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั่วประเทศไทยทั้งหมด 77 กองทุนเพื่อสตรีทั่วประเทศไทยให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบอาชีพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นกองทุนเฉพาะที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสตรีไทยทั่วประเทศโดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือสตรีไทยที่ประสบปัญหาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกทารุณกรรมและสตรีที่ถูกกดขี่ในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สตรีที่ประสบปัญหาเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมผู้ชาย เนื่องจากที่ผ่านมาสตรีมีความสามารถแต่ขาดโอกาสหรือช่องทางให้สตรีได้แสดงศักยภาพ ดังนั้นการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจึงเปรียบเสมือนการสร้างโอกาสให้สตรีได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาใช้พัฒนาอาชีพหรือต่อยอดอาชีพและพัฒนาศักยภาพต่อไปโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรสตรี

2) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลแก้ไขปัญหาสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีนำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือการสร้างสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ ในสังคม

3) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาบทบาทสตรี เช่น การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี

4) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

ในปัจจุบัน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบทบาทสตรีแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ 1) ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) หมายความว่า เงินทุนให้กู้แก่สมาชิกตามโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพ การสร้างงาน การสร้างรายได้ หรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยผู้ขอรับการสนับสนุนจะต้องเป็นสมาชิกประเภทบุคคลธรรมดา ซึ่งรวมตัวกัน ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือสมาชิกประเภทองค์กรสตรี มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงาน ตั้งอยู่ใน ท้องที่ที่ยื่นแบบขอรับการสนับสนุนไม่น้อยกว่าหกเดือน มีการดำเนินงานหรือมีผลงานเกี่ยวข้องกับอาชีพที่ขอรับการสนับสนุน และไม่เป็นผู้มีประวัติเสื่อมเสียและขาดวินัยทางการเงิน และประเภทที่ 2) ประเภทเงินอุดหนุน (ทุนให้เปล่า) ซึ่งเงินอุดหนุน หมายความว่า เงินทุนตามโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่าย การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี และการสนับสนุนโครงการที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรี โดยผู้ที่ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนนั้นจะต้องเป็นสมาชิกประเภทองค์กรสตรีและมีสถานที่ทำงาน หรือสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่ยื่นแบบขอรับการสนับสนุน ไม่น้อยกว่าหกเดือน

2. ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

จากการดำเนินการที่ผ่านมาถือได้ว่า อำเภอขามเฒ่าบุรีประสบความสำเร็จในการดำเนินการเพราะมีการเข้ามาขอความช่วยเหลือ คำแนะนำ คือถ้าเป็นอดีต สตรีที่มีปัญหาจะไม่กล้าที่จะออกมาเปิดเผย เช่น การถูกทำร้ายจากสามี จากที่เคยจำยอมเพราะด้วยความคิดที่ว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว หรือหากต่อสู้ก็อาจจะต้องเลิกกันไป แต่สตรีคนดังกล่าวไม่มีอาชีพ ก็จะทำให้ขาดที่พึ่ง จึงไม่มีทางเลือกในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว ก็ต้องจำยอมต่อสภาวะการณนั้น ๆ แต่เมื่อได้รับความรู้ ก็ทำให้ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง ในการที่กล้าที่จะต่อสู้ในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และด้วยการที่สตรีสามารถได้มีศักยภาพขึ้นมา สามารถมีอาชีพ มีรายได้ ทำให้สตรีสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้วยปัจจัยที่ส่งเสริมกันจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้มีส่วนในการพัฒนาให้แก่สตรีด้วย จึงเป็นกระบวนการส่งเสริมสตรีอย่างรอบด้าน ส่งเสริมให้สตรีตระหนักและเข้าใจต่อสิทธิของตน รวมถึงกระบวนการจัดการกับปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสตรีไม่ได้ต่อสู้เพียงลำพังดังเช่นอดีต แต่ยังมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนี้เองที่เป็นที่พึ่งให้แก่สตรี

แต่ในด้านการสร้างภาวะเป็นผู้นำ กลุ่มประชากรตัวอย่างเห็นว่า ไม่ใช่สิ่งที่สามารถสร้างให้สำเร็จได้ด้วยเงินทุนโดยตรง แต่เป็นผลมาจากการใช้เงินทุนในการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่สตรี เมื่อสตรี มีรายได้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ ก็เป็นการสร้างโอกาสให้แก่สตรีในการก้าวสู่ พื้นที่ภายนอกครอบครัวมากขึ้น ดังเช่น การที่กลุ่มสตรีทำโครงการเย็บผ้า เมื่อมีการจัดงานแสดงสินค้าของกลุ่มสตรี ก็จะมีนักข่าวมาสัมภาษณ์ ทำให้สตรีมีโอกาสในการแสดงออกมากขึ้น กล้าแสดงออกในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เป็นการก้าวเข้ามาของสตรีด้วยความสามารถของตนเอง ได้มีพื้นที่หรือโอกาสให้สตรีได้แสดงออก ซึ่งในจุดนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นการสร้างความกล้าแสดงออก ความมั่นใจให้แก่สตรี จากในอดีตสตรีจะฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และนำไปปฏิบัติโดยไม่มีข้อสงสัยใดใดหรือไม่กล้าที่จะโต้แย้งใดใดถึงแม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม แต่เมื่อสตรีได้รับความรู้ ได้รับการพัฒนา ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งหล่อหลอมให้สตรีมีความกล้าแสดงออก มีความคิดเห็นหรือความต้องการของตนเองที่ชัดเจน และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือความต้องการของตนเองออกมา ซึ่งจุดนี้เองเป็นตัวสะท้อนถึงความสำเร็จในด้านการสร้างภาวะผู้นำให้แก่สตรีได้อย่างดี

โดยการพัฒนาศักยภาพสตรี ก็มีความสัมพันธ์กับการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ เพราะเป็นปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพสตรีเช่นกัน จากความสำเร็จในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ย่อมทำให้สตรีได้พัฒนาศักยภาพของตนไปด้วย เป็นกระบวนการที่ทำ

ให้สตรีได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของสตรีเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี ประสบผลสำเร็จ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ประการ โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในวัตถุประสงค์แต่ละประการนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จ ไปยังวัตถุประสงค์ประการอื่น ๆ อย่างสัมพันธ์กัน

3. ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ผู้ศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่มาจาก ในด้านโครงสร้าง กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการของทั้งคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีโครงสร้าง กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอน รวมถึงข้อจำกัดจำนวนมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการทั้งต่อคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดังนี้

ด้านโครงสร้างการทำงาน มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็นระดับต่าง ๆ แต่อำนาจการตัดสินใจอยู่เพียงในระดับจังหวัดเท่านั้น ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการต่าง ๆ คณะทำงานระดับที่ต่ำลงมาไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใดใด ในขณะที่เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับที่มีความใกล้ชิดกับสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมากที่สุดในด้านการขอรับเงินสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเขียนโครงการ สำหรับกฎระเบียบ หลักเกณฑ์การขอรับเงินสนับสนุน โดยต้องรวมกลุ่มกันจำนวน 5 คน ในการเขียนโครงการเพื่อขอรับเงินสนับสนุนนั้นเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง เนื่องจากการรวมกลุ่มกันจำนวนมากทำให้เกิดความคิดเห็นไม่ตรงกันอยู่บ่อยครั้งในด้านการดำเนินโครงการ และจำนวนเงินทุนที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงเป็นอุปสรรคในการจัดทำโครงการและการบริหารการเงินให้เกิดการยอมรับร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม และเมื่อยื่นเสนอโครงการไปแล้ว การอนุมัติโครงการที่ขอรับเงินสนับสนุนจึงเกิดความล่าช้า

นอกจากนี้ พบว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เป็นอุปสรรคหนึ่งในการดำเนินการกล่าวคือ ทำให้การดำเนินการของกองทุนขาดความต่อเนื่อง ในแง่ของกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการจะดำเนินการ ซึ่งถึงแม้ว่าจะยังคงให้มีการดำเนินการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีต่อไป แต่ในด้านงบประมาณ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพิ่มเติม โดยให้ใช้งบประมาณที่เคยได้รับและใช้ดอกเบียจากการให้กู้ยืมเงินในการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นลักษณะของการก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในองค์กร และสุดท้ายคือด้านการชำระหนี้ที่ไม่ตรงตามกำหนดการชำระหนี้ซึ่งปรากฏขึ้นบ้างในบางครั้ง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาได้ประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง “ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” คือประเด็น เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อศึกษาผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร รวมถึงศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดังนี้

ผลจากการศึกษา กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะที่เอื้อประโยชน์ต่อสตรีเป็นการเฉพาะโดยมุ่งเน้นการดำเนินการ การจัดตั้ง และการพัฒนาองค์กรสตรีทุกระดับ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในการพัฒนาและส่งเสริมให้สตรีมีฐานะที่ดีขึ้นในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ ต่อการส่งเสริมให้สตรีสามารถพึ่งพาตนเองได้ การปลดปล่อยสตรีจากการกดขี่ และการส่งเสริมสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งในด้านสาระของนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมในการส่งเสริมให้สตรี เข้ามามีบทบาทในทุกด้าน เป็นการก่อให้เกิดความหลากหลายในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ฯลฯ และที่สำคัญ

คือก่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในสังคมไปสู่ความเสมอภาคอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมของ รุ่งทิวา แสงหิรัญ (2541) ที่เห็นว่าแนวคิดและทฤษฎีสตรีนิยมไม่ว่าจะเป็นแนวคิดใดก็ตาม ต่างมีจุดประสงค์ร่วมกัน คือต้องการให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นกองทุนหนึ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นความสำคัญของกองทุนดังกล่าวอยู่ที่ว่ากองทุนดังกล่าวนี้ สามารถดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ ได้หรือไม่ และมากน้อยประการใด

ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้มีการสนับสนุนโครงการ กิจกรรมต่างๆ ให้แก่สตรีอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านอาชีพ ด้านสหกรณ์การ ฯลฯ เพื่อที่จะให้เกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน จะเป็นลักษณะการจัดโครงการ กิจกรรม การรณรงค์ต่าง ๆ ให้ความรู้แก่สตรีและให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งก็ทำให้สตรีได้รับความรู้เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันรวมถึงสามารถให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำต่อสตรีต่อไปได้ และในการจัดกิจกรรมไม่ใช่เพียงการให้ความรู้เท่านั้น แต่มีจุดประสงค์อีกประการคือ ต้องการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การเสริมสร้างความสามัคคี อยากรให้สตรีได้มาพบปะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างสัมพันธ์อันดีต่อกันส่งเสริมและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และที่สำคัญคือ การเสริมสร้างความกล้าแสดงออกให้แก่สตรี ให้สตรีได้นำศักยภาพของตนในด้านต่างๆ ออกมาแสดงออก และให้สตรีได้เรียนรู้ศักยภาพเหล่านั้นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องตามที่ ประเวศ วะสี (2545) ได้ให้ความหมายคำว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอชาวนวลลักษณ์บุรี ประสบผลสำเร็จ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ประการ โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในวัตถุประสงค์แต่ละประการนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จ ไปยังวัตถุประสงค์ประการอื่นๆ อย่างสัมพันธ์กัน

ส่วนปัญหาและอุปสรรค ผู้ศึกษาได้เห็นสอดคล้องกับ เอมอร แสนภูวา (2556) ว่าปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่มาจาก ในด้านโครงสร้างกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการของทั้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีโครงสร้าง กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอน รวมถึงข้อจำกัดจำนวนมาก ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรคด้านโครงสร้าง กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เนื่องจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีโครงสร้างในการทำงานเป็นระดับต่างๆ มีกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในด้านต่าง ๆ มีขั้นตอน

2) ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการของคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่า ในเรื่องบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับต่าง ๆ กล่าวคือ การดำเนินการเป็นการยื่นโครงการจากระดับตำบลไปยังระดับอำเภอ และไปยังระดับจังหวัด ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ไม่มีอำนาจในการดำเนินการและไม่มีอำนาจในตัดสินใจ โดยอำนาจทั้งหมดอยู่ที่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ดังนั้น ถึงแม้ว่า คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะมีครอบคลุมในทุกระดับ แต่ในด้านอำนาจการตัดสินใจมีอยู่ในเพียงระดับจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้ด้านการดำเนินการต่าง ๆ เกิดความล่าช้าในการดำเนินการอนุมัติโครงการต่างๆ ซึ่งเป็นเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในปัญหาดังกล่าว

3) ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่าจำนวนเงินทุนสนับสนุนสูงสุดจำนวน 200,000 บาท ที่กลุ่มสตรีสามารถทำโครงการกู้ยืมได้นั้น มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการต้องรวมกลุ่มกันในการดำเนินโครงการ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 5 คน ทำให้การจัดสรรเงินทุนในการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างยากลำบาก ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการที่มีความสนใจหรือต้องการได้อย่างแท้จริง (เงินทุนไม่เพียงพอ) ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนไปดำเนินโครงการที่เงินทุนเพียงพอมีความเป็นไปได้แทน

4) ปัญหาและอุปสรรคด้านสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่า สตรีขาดความรู้ ความเข้าใจต่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างรอบด้านหรืออย่างแท้จริง ไม่มีความเข้าใจนโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ว่ามีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อ

วัตถุประสงค์อะไร แล้วเมื่อเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะได้อะไรจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีความเข้าใจเพียงว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้เงินสนับสนุนเพื่อให้กู้ยืมเพียงอย่างเดียว ไม่รู้ว่ามีเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาบทบาทสตรีและแก้ไขปัญหาสตรีด้วย และในด้านการดำเนินการ สตรียังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเขียนโครงการ ไม่สามารถเขียนโครงการได้ด้วยตนเองได้ ต้องมีการแนะนำหรือกำกับเขียนโครงการ นอกจากนี้ ในการดำเนินโครงการมีลักษณะของการดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ไม่สามารถตัดสินใจในการดำเนินโครงการได้เอง

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็น ว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตั้งแต่ผู้มีอำนาจจัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ไปจนถึงผู้มีส่วนได้เสียกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบนั้นต่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นประการหนึ่งนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในด้านต่าง ๆ และก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคประการต่อมาอย่างเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งปัญหาและอุปสรรคก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลสำเร็จ กล่าวคือ ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จะเกิดผลสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลายขั้นตอนด้วยกัน ตั้งแต่เริ่มแรกในการสมัครสมาชิกเพื่อเข้าถึงกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจนถึงขั้นตอนในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งในการดำเนินการย่อมพบกับปัญหา หรืออุปสรรคบางประการ หรือนานับการกว่าที่จะสามารถเกิดผลสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่อง “ผลสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ดังนี้

1. ด้านโครงสร้าง กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีควรมีการลดกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการ ที่มีหลายประการ มีความซ้ำซ้อนลงไป ให้มีลักษณะที่ลดลงและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น รวมถึงควรมีการกระจายอำนาจในการดำเนินการ การตัดสินใจในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

2. ด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ รวมถึงความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ทันสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน ให้แก่คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นประจำ โดยการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและ สม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับตนเอง รวมถึงกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

3. ด้านการบริหารเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ให้แก่คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีรวมถึงให้แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ควรให้ทุกภาคส่วนสามารถรับรู้ข้อมูลการบริหารเงินทุนหรือสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารงบประมาณว่าเป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ และถูกหลักเกณฑ์แนวทางที่กำหนดไว้ ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการ อนุมัติใช้เงินกองทุนอย่างโปร่งใส

4. ด้านการดำเนินโครงการ กิจกรรม และข่าวสารต่างๆ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการ กิจกรรม และข่าวสารที่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้จัดขึ้นหรือมีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินการนั้นๆ รวมถึงโครงการ กิจกรรม และข่าวสารต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รวมถึงคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีด้วย โดยการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สตรีได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึงและทันต่อเวลา เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ การกระจายข่าวโดยเจ้าหน้าที่ สถานีวิทยุกระจายเสียง หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ทั้งนี้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ได้รับทราบโดยทั่วกัน

5. ด้านสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้สตรีเกิดความรู้ ความเข้าใจต่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างครบถ้วนและอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มที่ 2 คณะอนุกรรมการและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ กลุ่มที่ 3 สตรีที่เป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มที่ 4 สตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทบุคคลธรรมดา และกลุ่มที่ 5 สตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประเภทองค์กร ซึ่งทั้ง 5 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีโดยตรง ทั้งนี้กลุ่มประชากรตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มมีความเหมาะสมสำหรับการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง “ผู้มีอำนาจจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ” กับ “ผู้มีส่วนได้เสียกับนโยบายดังกล่าว” แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่เพียงพอต่อการให้ข้อมูล เพราะข้อมูลที่ได้จากประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหากมีโอกาสในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยจะกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากกว่านี้ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มากขึ้น เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบในการศึกษาวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย จิวจินดา. (2561). รูปแบบการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม.

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, (6)2, 1-9.

ประเวศ วะสี. (2545). *ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเอาชนะความยากจน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.

รุ่งทิวาแสงหิรัญ. (2541). *บทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). *สตรีนิยม : ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2560). *แนวทางการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนดำเนินการและแผนใช้จ่ายงบประมาณกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประจำปีงบประมาณ 2560*.

กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

สุนทรทิพย์ พิทักษ์พัฒนสกุล. (2552). *จิตวิทยาและเพศสภาพ*. กรุงเทพฯ: นิตยสารวิภาษา.

เอมอร แสนภูวา. (2556). *บทบาท กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดศรีสะเกษในงานพัฒนาชุมชน*.

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.